

Hållbar Idrott

Idrottsprogram Kultur och Fritid

Mål och inriktningar 2023-2025

**TRANÅS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

Hållbar idrott i Tranås	3
Barnkonventionslagen lagen om FN:s konvention om barnets rättigheter	3
En attraktiv och inspirerande friluftskommun	4
Folkhälsa	4
Barn och unga	5
Äldre	5
Föreningar	5
Infrastruktur	5
Idrottsrörelsens strategi 2025	6
Idrott och hållbarhet	7
MÅLOMRÅDEN	8
Idrott för alla	8
Jämlik idrott	9
Idrott i föreningsliv	10
Idrottsanläggningar	11
Idrott klimat och miljö	13
Definitioner av centrala begrepp i det idrottsprogrammet	14

Beslutande	Kultur och fritidsnämnden
Datum och paragraf	2023-04-24, § 72
Diarienummer	KFN2023/55

Hållbar idrott i Tranås

I Tranås kommuns vision 2040 beskrivs Tranås kommun som en skådeplats för en aktiv livsstil där våra sjöar, skogar och naturreservat skapar ideala förutsättningar. Tranås kommuns idrottsprogram grundar sig på Vision 2040 och kopplar till de strategiska styrdokumenterna antagna av fullmäktige, Strategi för Social hållbarhet, strategi för ekologisk hållbarhet samt Inriktning för tillväxt. Barnkonventionslagen, Idrottsrörelsens strategi 2025 samt önskemål och synpunkter från idrottsföreningar i kommunen finns även med för att uppnå hållbar idrott i Tranås kommun.

Oavsett vilken relation som finns till idrott kan alla enas om att det handlar om fysisk rörelse och aktivitet. Det finns stor enighet bakom påståendet att fysisk aktivitet är viktigt för människors fysiska hälsa. Andra positiva effekter av fysisk aktivitet kan vara ökad livskvalitet, gemenskap, inkludering och inte minst; att det sprider glädje.

I en tid då den vardagliga fysiska aktiviteten är låg är det särskilt viktigt att värna idrottandets förutsättningar i kommunen. Detta idrottsprogram definierar idrott som "fysisk aktivitet" i olika former. Det innebär att idrott i organiserad form genom föreningslivet, spontanidrott, skolidrott och friluftsliv, samtliga inkluderas i programmet. Den breda definitionen av idrott möjliggör ett brett angreppsområde som inkluderar flera aspekter av fysisk aktivitet och därmed påverkar många invånares möjlighet till fysisk aktivitet.

Barnkonventionslagen lagen om FN:s konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionen är lagstadgad från och med 2020. Detta idrottsprogram utgår ifrån konventionens ledande princip att barns bästa ska styra beslut och verksamheter som rör barn eller påverkar barn. För att vara en bidragsberättigad förening eller på annat sätt få stöd av Tranås kommun ska föreningen leva upp till bland annat Barnkonventionslagen och diskrimineringslagstiftningen. Dokumentet ska behandla följande enligt Tranås kommuns policykrav för att skapa trygga föreningsmiljöer:

- Barnets bästa, Barnkonventionslagen (BK) artikel 3
 - Demokrati och delaktighet, BK artikel 12
 - Alla får vara med, BK artikel 12, 31 diskrimineringslagen 2008:567
 - Trygga barn (Föreningen ska vara en trygg och säker miljö fri från mobbing, övergrepp och bestraffningar)
 - Drogfri miljö (Föreningen ska förhålla sig till en tobak, drog, alkohol samt dopingfri miljö)
 - Kunskap (sprida hur denna policy blir känd i föreningen)
 - Konsekvens (föreningen ska agera om någon ledare eller medlem bryter mot föreningens policy)
- (barnkonventionslagen, BK)*

En attraktiv och inspirerande friluftskommun

Det övergripande målet för friluftspolitiken är att stödja människors möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv. För att efterleva friluftspolitikens mål är tillgång till grönområden och friluftsanläggningar viktiga förutsättningar. Närheten till grönområden har en stor betydelse för människors välbefinnande och bidrar till kommunen som bostadsort. Tranås kommun ska vara en attraktiv plats att bo, verka, besöka och investera i. Människor flyttar inte längre bara dit jobben finns utan till platser som upplevs som attraktiva. Idrott och friluftsliv liksom evenemang och möten bidrar till upplevelsen av Tranås som en attraktiv plats. Ett mångfaldigt idrottsutbud i det offentliga rummet skapar välkomnande, attraktiva och hälsofrämjande miljöer som alla har tillgång till. Ett tvärsektorielt perspektiv där samhällsplanering och idrottens utveckling samspelar är därför nödvändigt. Idrotten bidrar till gemenskap och är betydelsefull för stadens och landsbygdens identitet.

Både det stora och det lilla behövs för en inspirerande och attraktiv evenemangsstad. Den lokala idrotten och föreningslivet är av stor vikt. Evenemang i olika storlekar är en viktig del i många idrottsföreningars verksamhet. Idrottsevenemang bidrar till att skapa en attraktiv stad att besöka. Dessutom stimuleras ekonomin, efterfrågan på tjänster ökar och platsen marknadsförs samt ger tydliga synergier för turism och besöksnäring, idrott och idrottsevenemang marknadsför och lockar fler besökare. Genom att lyfta fram Tranås kommuns fördelar kan vi locka fler arrangörer att välja kommunen som plats för cuper och tävlingar. Idrott är en viktig del i Tranås kommuns varumärke.. Att investera i idrott är att investera i framtiden. Ett brett och rikt idrottsutbud stärker invånares känsla av livskvalitet och bidrar till en ökad folkhälsa.

Folkhälsa

Folkhälsoperspektivet blir allt viktigare när man talar om idrottens roll i samhället. Vetenskapliga undersökningar pekar på att idrott, motion och fysisk aktivitet ger positiva effekter på hälsa och välbefinnande. Vi mår bättre och lever längre och det förklarar att antalet äldre medborgare ökar. Med sina många utövare och ledare är föreningsidrotten landets största folkrörelse. Det övergripande målet för folkhälsopolitiken har ett tydligt fokus på jämlik hälsa. Målet är att folkhälsopolitiken ska skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Barn och unga

Barn och unga är idag mer stillasittanden än tidigare generationer. Aktivitetsnivån avtar med stigande ålder, vilket på sikt innebär flera hälsorisker, både fysiska och psykiska. Glädjen till idrotten är det viktigaste och en allsidig och glädjefylld aktivitet där så många som möjligt deltar långt upp i åldrarna är målet. Flickor och pojkar ska kunna idrotta och motionera utan krav på prestation.

Äldre

Tranås kommuns demografi går mot en större andel äldre befolkning, och allt fler äldre vill vara aktiva. Det är viktigt att äldres möjlighet till idrott och fysisk aktivitet stärks. Genom att bidra till kunskapsuppbyggnad om äldres önskningsområden om fysisk aktivitet och genom samverkan, stöds kommunen och idrottsrörelsen i det långsiktiga arbetet med att främja äldres möjligheter till fysisk aktivitet och goda motionsvanor. Genom ett attraktivt idrottsutbud, aktiviteter och föreningsliv skapas förutsättningar till en meningsfull fritid, god hälsa och livskvalitet hela livet. Att förebygga sjukdom genom hälsofrämjande insatser är avgörande för att klara framtidens hälsoutmaning och vårdbehov. Förutsättningar ska finnas för goda möjligheter till ett livslångt idrottande och motionerande.

Föreningar

I Tranås kommun finns ett stort antal idrottsföreningar cirka 50 stycken. Naturen ligger bokstavligen runt knuten vilket ger gynnsamma förutsättningar för idrott, naturupplevelser och friluftsliv. Kommunens roll är att skapa förutsättningar för idrott som motsvarar invånarnas behov. Detta görs genom idrotts- och friluftsanläggningar, subventioner vid lokalbokning i hallar, ekonomiska bidrag till föreningar och samverkan mellan kommun och idrottsföreningarna.

Infrastruktur

Vår omgivning påverkar vårt sätt att leva och det offentliga rummets vatten, gator, torg, parker och friluftsområden ska vara tillgängliga för alla och utformas för att locka till idrott och fysisk aktivitet. Aktörer med ansvar för skola, samhällsplanering och idrottsfrågor ska i hög grad samverka i tidigt skede av planeringsprocessen för anläggningar och idrottsmiljöer. Tranås kommun vill stärka och utveckla förutsättningarna för att idrotten ska vara tillgänglig för alla medborgare på likvärdiga villkor utifrån sina skilda behov och förutsättningar.

Idrottsrörelsens strategi 2025

Riksidrottsförbundet har antagit en vision för idrottens utveckling och en strategi för genomförande. Strategin heter "Strategi 2025" och omfattar fem utvecklingsområden:

- En ny syn på träning och tävling
- Den moderna föreningen engagerar
- Inkluderande idrott för alla
- Jämställdhet för en framgångsrik idrott
- Ett stärkt ledarskap

Syftet med idrottsrörelsens strategi är att skapa en hållbar och långsiktig utveckling för idrotten att anpassa idrottsrörelsen till dagens förutsättningar. Strategin har även utvecklats för att komma till rätta med faktorer inom idrottsrörelsen som bidragit till exkludering, t ex tävlingsmoment, tidiga elitsatsningar och bristande jämställdhet. Arbetet handlar om att öka demokratiseringen inom idrottsrörelsen och göra den tillgänglig för alla.

Målgrupper

Alla invånare i kommunen ska ha goda möjligheter till idrott

Prioriterade grupper är:

- Barn och unga i åldrarna 6-25 år
- Personer med funktionsnedsättning
- Personer över 65 år

Fler invånare, ökad sysselsättning och utveckling av näringslivet är avgörande för Tranås kommuns tillväxt. Ett väl fungerande förenings- och idrottsliv är viktiga bidragande faktorer för att uppnå dessa målsättningar.

Idrott och hållbarhet

Tranås kommun eftersträvar en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och där spelar idrotten och friluftslivet en viktig roll. De samhälleliga utmaningar vi står inför kräver att idrottens utveckling görs med hänsyn till sociala- ekologiska och ekonomiska hållbarhetsaspekter

Programmets målområden relaterar till hållbarhetsaspekterna på följande sätt

Hållbarhetsaspekt	Målområde
Social hållbarhet	Idrott för alla Jämlik idrott Idrott i föreningsliv
Ekonomisk hållbarhet	idrottsanläggningar
Ekologisk hållbarhet	Idrott, klimat och miljö

MÅLOMRÅDEN

Idrott för alla

I Tranås kommun ska det finnas möjlighet för alla att utöva idrott i någon form

Den fysiska aktivitetens betydelse för individers hälsa är tydligt klarlagd av forskning och erfarenhet. En god hälsa hos människor ger ökad livskvalitet. Möjligheten till idrottsutövning och en aktiv fritid gör kommunen attraktiv att bo i. Attraktiva livsmiljöer är ofta sammankopplat med omgivningar och anläggningar som möjliggör idrott, fysisk aktivitet och friluftsliv.

I Tranås kommun erbjuds barn och ungdomar många organiserade idrottsaktiviteter och för många övergår idrottandet i det flestas fall till idrottande på egen hand. Även idrotten som sådan utvecklas och förändras med tiden. Nya idrotter tillkommer och utbudet breddas vilket är en välkommen utveckling eftersom det öppnar upp för fler att hitta sin idrott.

Barn och unga är idag mer stillasittanden än tidigare generationer. Aktivitetsnivån avtar med stigande ålder, vilket på sikt innebär flera hälsorisker, både fysiska och psykiska. I skolan finns alla barn från hela samhället. Därför är skolan särskilt viktig som arena för att främja idrott och fysisk aktivitet. Dessutom har barn och unga som rör på sig bättre koncentration vilket ger bättre skolresultat. Närhet till anläggningar påverkar idrottandet hos invånarna. Forskning visar att avståndet till idrottsanläggningar påverkar ifall människor är fysiskt aktiva eller inte. Människor använder idrottsanläggningarna också mer regelbundet om de finns nära bostaden eller arbetsplatsen. Ett viktigt arbete är därför att möjliggöra idrottande genom lättillgängliga motionsspår, grönområden, utegym, aktivitetsytor, vandringsleder, och gång- och cykelbanor. Friluftsliv är en del av kommunens identitet som med sin natur och vattennära läge ger goda förutsättningar för ett aktivt friluftsliv.

Inriktningar

- I Tranås kommun ska alla, oavsett ålder ha möjlighet till idrott i någon form. Ett brett utbud av idrotter ska eftersträvas
- Det ska finnas bra möjligheter till spontan-och motionsidrott genom en god tillgång till idrottsanläggningar, grönområden nära bostäder
- Kommunen ska främja friluftslivet enligt Sveriges friluftsmål
- Öppna idrottsaktiviteter ska främjas, där möjligheten till deltagande finns bara för nöjes skull och utan krav på tränings eller tävlingsnärvaro
- Nya idrotter ska kunna utvecklas och etableras i kommunen. Stöd ska ges till nya verksamheter som vill komma igång
- Ökad samverkan mellan skola och föreningslivet för att nå alla barn i samhället.
- Idrottsanläggningar ska utformas på ett sätt som inbjuder till deltagande och för att alla ska känna sig välkomna och trygga
- Ökad samverkan mellan föreningar och Hälsocenter
- Utöka möjligheten för goda kommunikationsförbindelser till idrottsanläggningar

Jämlik idrott

I Tranås kommun ska det finnas jämlika förutsättningar för idrottsutövande

Idrotten är en viktig och positiv samhällskraft. Att grupper står utanför idrottande blir därför en samhällsförlust som kan motverkas. Det behöver därför skapas möjligheter att inkludera alla som vill delta genom att sänka trösklarna för idrottsutövande. Det övergripande målet för friluftspolitiken är att stödja människors möjlighet Jämlika förutsättningar för idrott innebär att alla människor oavsett kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder ska ges samma status och respekt då förutsättningar för idrottande skapas. Jämlikheten inom idrotten påverkas på flera nivåer, allt ifrån normer i samhället som styr uppfattningen om “vem som kan göra vad”, föreningslivets utbud för pojkar och flickor, vilka som sitter i beslutande styrelseorgan, vilka anläggningar som ges resurser och vilka grupper som får de mest attraktiva halltiderna, med mera.

I Tranås kommun nyttjar pojkar i högre utsträckning idrottsanläggningarna än flickor. Likaså utgår föreningsbidrag till fler pojkar än flickor. Det innebär att kommunens resurser för idrott tillfaller pojkar i högre utsträckning än flickor. Barn och unga, personer med funktionsvariation och äldre personer har sämre förutsättningar än andra att själva organisera och skapa möjlighet till idrottsutövande. Ur ett sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande perspektiv är dessa grupper särskilt viktiga att ge möjlighet till motion. Andra grupper med sämre förutsättningar för idrottande är barn och unga i socioekonomiskt svaga familjer och hbtqi-personer. Ungdomar vågar ibland inte söka sig till idrottsrörelsen på grund av rädsla för kränkningar eller känsla av utanförskap. Särskilt svårt är det för hbtqi personer eftersom flera idrotter är så könsuppdelad.

Idrottsrörelsen har identifierat den bristande jämställdheten som ett av deras viktigaste utvecklingsområden. Rörelsen har antagit målet “jämställdhet för en framgångsrik idrott” som presenteras i strategidokumentet “Strategi 2025”.

Inriktningar

- Tranås kommun ska i samverkan med RF SISU Småland främja utvecklingen av en jämställd och jämlik idrott i den riktning som Idrottsrörelsens strategi 2025 anger
- De verksamheter som använder kommunens anläggningar ska säkra att de blir en trygg och säker miljö för utövarna, under nyttjandetiden
- Vid renovering och vid nybyggnation av hallar ska omklädningsrum och duschar som tar hänsyn till integritets- och trygghetsaspekter finnas
- Fördelningar av halltider utgår ifrån ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv och ska följa antagen prioriteringsordning, barn och unga har företräde

Idrott i föreningsliv

I Tranås kommun ska det finnas förutsättningar för idrott i föreningsliv

I Tranås kommun finns ett rikt föreningsliv vilket inte minst syns i utbudet av idrottsföreningar som bidrar till fysisk aktivitet och social gemenskap. Idrottsföreningar står för nästan all organiserad idrott i kommunen och omhändertar en stor del av barn- och ungdomsgruppen.

Cirka 90% av alla barn och unga i Sverige har erfarenhet av att någon gång under sin uppväxt ha varit medlem i en idrottsförening eller på något annat sätt nåtts av föreningsverksamhet. Det ideella engagemanget, som idrottsföreningarna bygger på, utmanas av dagens samhällsutveckling. Barn och unga är idag mer stillasittanden än tidigare generationer. Aktivitetsnivån avtar med stigande ålder, vilket på sikt innebär flera hälsorisker, både fysiska och psykiska. I Tranås kommun ser föreningarna ett tapp av ungdomar i 12 årsåldern.

Glädjen till idrotten är det viktigaste och en allsidig och glädjefylld aktivitet där så många som möjligt deltar långt upp i åldrarna är målet. Idrottsföreningar har stor kraft att påverka normer och värderingar hos en stor grupp barn och unga. Flickor och pojkar ska kunna idrotta och motionera utan krav på prestation.

Det är av stor vikt att föreningarna har en aktiv värdegrund som bygger på allas lika värde och allas rätt att få vara med. (Tranås kommuns policykrav för att skapa trygga föreningsmiljöer)

Inriktningar

- I Tranås kommun ska idrott inom föreningslivet värnas och främjas
- I Tranås kommun ska det finnas tydliga samverkansformer och organisation för samverkan mellan kommun och föreningsliv samt för samverkan mellan föreningarna
- Tranås kommun ska erhålla stöd för idrottsföreningar gällande bidragsansökningar och utvecklingsfrågor
- Tranås kommun ska i samverkan med RF SISU Småland främja utvecklingen av idrottsföreningar i den riktning som "Strategi 2025" anger
- Kommunen ska harmonisera bidragssystemet för idrottsföreningars barn- och ungdomsverksamhet med det statliga LOK-stödet
- Alla föreningar ska begära utdrag ur belastningsregistret för alla som har uppdrag i föreningar och där har direkt och regelbunden kontakt med barn

Idrottsanläggningar

I Tranås kommun ska det finnas idrottsanläggningar som motsvarar invånarnas behov

I takt med att nya bostadsområden växer fram behövs även nya idrottsanläggningar. Därför behöver planering av anläggningar och mötesplatser komma in i ett tidigt skede i stadsplaneringen. På så sätt säkras att attraktiva livsmiljöer som möjliggör idrott i olika former finns i de olika kommundelarna. Idrottsanläggningarna är resurser som tillhör kommuninvånarna. För att lokalerna ska utnyttjas optimalt ska de vara lättillgängliga i bopningssystemet men även i fysisk bemärkelse. Det är viktigt att anläggningarna utformas så att alla känner sig välkomna och att utformningen stimulerar breda målgrupper till fysisk aktivitet.

Flera av kommunens idrottsanläggningar har idag behov av underhåll samtidigt som behovet av nya anläggningar tillkommer. Kombinationen av ökade underhållskostnader, byggande av nya anläggningar och begränsade resurser kommer att kräva smarta lösningar för placeringen av nya anläggningar, anläggningarnas nyttjandegrad och finansieringslösningar. Investeringar i idrottsanläggningar fordrar en tydlighet från kommunens sida kring hur och i vilken takt anläggningar ska utvecklas och vilken typ av anläggningar som ska prioriteras. Det kommer att krävas samverkan mellan olika aktörer vid nya anläggningsinvesteringar för optimalt resursutnyttjande

Simhall

Tranås kommuns simhall har ett renoveringsbehov dels för att förlänga livstiden på badanläggningen, men även för att tillgodose myndigheternas krav på vattenkvalité genom uppdatering av reningsutrustning. Tranås kommun är dock inte ensam i detta utan ett flertal andra simhallar i Sverige står inför samma utmaning. Tranås kommun ser behov att se över hur en ny simhall i Tranås ska utformas för att tillgodose myndigheternas krav samt tillgängligheten för besökarna.

Bredstorp

Bredstorp är Kommunens största anläggning för föreningsliv med två isytor, friidrott, fotbollsplaner, tennis och badmintonhall. Anläggningarna ska vara en säker och trygg plats att vistas på för både aktiva och ledare. Omvärldens påverkan på kommunen är betydande när det gäller

energikostnad och miljö och det ställs ökade krav på hur anläggningen sköts. En översyn av energieffektiviserande åtgärder i samverkan med fastighetsägare är nödvändigt.

Badplatser/friluftsliv/spår-leder

Kommunen ska erbjuda tillgänglighetsanpassade välskötta badanläggningar, spår- och naturområden som stimulerar till, attraktivitet och säkerhet.

- När nya skolor byggs ska idrottshallen ha flexibilitet för ett så brett användningsområde som möjligt
- Ytor för fysisk aktivitet ska vid behov integreras i detaljplaner
- Tranås kommun ska arbeta för att alla anläggningar, reservat och friluftsområden är tillgänglighetsanpassade

Idrott klimat och miljö

I Tranås kommun ska idrottens påverkan på miljön vara minimal

En av vår tids största utmaningar är att skapa ett hållbart samhälle där vår livsstil inte bidrar till negativa klimat- och miljöeffekter. Det innebär att på bästa sätt skapa klimatsmarta idrottsanläggningar, ur energisynpunkt likväl som placering av anläggningar för att minska negativ påverkan på naturen och människors hälsa

Idrottsanläggningar och idrottsmiljöer har i många fall en positiv effekt på miljön, när det kommer till bevarande av natur- och kulturvård, samt skapande och bevarande av grönytor. Friluftsliv är klimatsmart och hållbart eftersom anläggningarna kan skapas utan större inverkan på klimat och miljö. Till de negativa aspekterna hör anläggningars påverkan på luft, mark och vatten. Denna påverkan sker bland annat genom transporter till och från anläggningar, val av byggmaterial vid nybyggnationer, val av energikällor för drift av anläggningar och val av material för verksamheterna. Korta resor inom kommunen sker oftast mellan hemmet och affären, skolan, arbetet eller fritidsaktiviteten. Det görs dagligen många resor till och från idrottsanläggningar. Om resorna görs med bil medför det en negativ klimatpåverkan. Ett utbyggt gång- och cykelnät ökar däremot möjligheterna att gå eller cykla till idrottsanläggningarna, vilket är positivt för miljö och hälsa

Inriktningar

- Att idrotts- och motionsanläggningar ska ha en stark miljöprofil
- Att energiförbrukningen ska minska på idrotts- och motionsanläggningar
- Att samverkan mellan Kultur- och fritidsnämnden och andra nämnder och bolag ska ske vid planering av nya anläggningar
- Att samverkan mellan Kultur- och fritidsnämnden och andra nämnder, bolag och näringsliv ska ske så att utbudet av klimatsmarta transporter till idrotts- och motionsanläggningar förbättras
- Gång- och cykelbanor ska anläggas i anslutning till idrottsanläggningar
- Solceller ska installeras på kommunens nyproducerade idrottshallar

Fysisk aktivitet som utförs i organiserad eller i spontan form för motion, lek eller tävling. Detta idrottspolitiska program har en bred definition på idrott som även inkluderar friluftaktiviteter.

Idrottsrörelsen

Idrottsrörelsen definieras som alla förbund anslutna till Riksidrottsförbundet (RF) och deras medlemsföreningar. Riksidrottsförbundet (RF) RF är svensk idrotts paraplyorganisation. Deras uppgift är att stödja, leda och företräda idrotten.

Idrottsanläggningar

Idrottshallar och andra anlagda miljöer för idrottsutövande t ex motionsspår, skidspår, isbanor, ridleder och konstgräsplaner.

Idrottshallar

Idrottshallar för idrott som utövas inomhus i hallar med matchmått.

Organiserad idrott

Ledarledd Idrott som bedrivs av förening, nätverk eller näringsidkare.

Spontanidrott

Idrottsutövning som genomförs av privatpersoner på egen hand, individuellt eller i grupp.

Friluftsliv

Vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelse utan krav på prestation eller tävling.